

Az Erdélyi Múzeum - Egyesület Közleményei

Báró Jósika János elnök megnyitó beszéde
az Erdélyi Múzeum-Egyesület 1940. június 30-án tartott
évi rendes közgyűlésén.

Tisztelt Közgyűlés!

Ezen történelmi pillanatban, midőn visszatérésünk után Anyaországunkkal egyesülve, először tarthatjuk meg közgyűlésünket, első szavam a hála szava az Isteni Gondviselés iránt, hogy huszonkét évi rabság után, megértük ezen időt, midőn újból mint szabad magyarok a szabad hazában tarthatjuk meg évi közgyűlésünket.

Ha visszapillantunk az elmúlt huszonkét év szenvedéseire, nem kell pirulnunk, hanem meglepéssel állapíthatjuk meg, hogy minden nehézség dacára, egyletünk a rabság idején is derekasan megtette kötelelességét.

A Ferenc József-Tudományegyetemet annak idején azért helyezték Kolozsvárra, mivel itt a Mikó Imre által alapított Múzeum Egylet gyűjteményei már rendelkezésre állottak. Ezelőtt huszonkét évvel az egyetemnek száműzetésbe kellett mennie, de mi itten maradtunk, és egyedül reánk hárult azon feladat, hogy a gyűjteményeket megőrizzük, hogy a magyar kultúrát fenntartsuk és terjesszük. S ez valóban nem volt könnyű.

Mindjárt az imperiumváltozás után a hatalmon lévőknek egyetlen és főtörekvése volt, hogy gyűjteményeinket az állam részére megszerezze és kulturális munkánkat megbénítsa. E célból a legrafináltabb eszközöket használták fel. Belekapaszkodva a régi alapszabályokba, melyek az osztrák abszolútizmus nyomása alatt készültek, először tömeges belépésekkel akarták majorizálni egyletünket. Egyszerre több mint négyszáz román kérte felvételét. Midőn mi ennek ellentálltunk s a négyszázból csak négyet voltunk hajlandók felvenni, egyletünket fel akarták oszlatni, hogy ezáltal tegyék rá kezüket gyűjteményeinkre. Hosszas volna elmondani a huszonkét éves küzdelem történetét, így csak arra kívánok rámutatni, hogy csak áldozatok árán, a gyűjtemények egy részének átengedését ígérve, tudtuk fenntartani önállóságunkat. De a tárgyalásokat végleg lezárni sohasem sikerült. Talán még visszaemlékeznek, hogy ezen helyről a közgyűlések alkalmából hányszor panaszoltam és jelentettem be, hogy jogi helyzetünk rendezése még mindig késik.

A küzdelmes évek idejében mégsem maradtunk télenek. Minden szubvenció nélkül, a hatalom részéről csak akadályokba ütközve, saját erőnkől tartottuk fenn magunkat és egy pillanatra sem szüntettük be

működésünket. Kiadtuk folyóiratunkat, megtartottuk a téli tudományos előadásokat, megtartottuk nyári vándorgyűléseinket és a huszonnégy év számos kiadványa tanuskodik egyesületünk működéséről.

Elismeréssel és hálával kell megemlékeznünk az Egylet minden egyes tagjáról, kik az elnyomatás ezen idejében önfeláldozó munkájukkal lehetővé tették működésünket. Elsősorban *György Lajos* tanár úr ömértóságáról, aki főtitkári minőségben a folyóiratot szerkesztette; nemkevesebbé *Kántor Lajos* igazgató úrról, aki mint titkár a munka oroszlanrészét végezte, fáradhatatlanul rendezte az előadásokat és vándorgyűléseket, és heroikus munkát folytatott, hogy ezek hatósági engedélyezését kieszközölje. De hálával kell megemlékeznünk az egész tisztikarról, a a vizsgálóbizottságok tagjairól és az elmúlt idők minden egyes előadójáról, akiket elismerés helyett az irredentizmus vádjával kapcsolatos letartóztatás fenyegetett. Ezen urak lelkes munkájának volt köszönhető, hogy szellemi értékeinket át tudtuk menteni.

Ugyanekkor tárainkat is állandóan ellenőriztük, kifogásainkat mindég közöltük a kormánnyal és állandóan örködtünk, hogy tárainkat meg ne csonkítsák. Biztosan emlékeznek még, hányszor jelenttem be e helyről, hogy vizsgálóbizottságunkat a táraból kiutasították és hogy ez elleni tiltakozásunk a kormány részéről válasz nélkül maradt.

Ezen gondjainktól, hála Istennek, a bécsi döntés egy csapásra megszabadított. És felemelt fővel fogadhattuk a visszatért Ferenc József Tudományegyetemet, jelentve, hogy a reánk bízott anyagi és szellemi javaknak hű sáfárai voltunk, gyűjteményeink sértetlenül megmaradtak és sikerült, minden nehézség dacára, itt Kolozsvárt a magyar kultúrát fenntartani. Ezzel ezen szomorú korszak bezárult.

Mély hálával mondok köszönetet *Hóman Bálint* kultuszminiszter úr ömagymértóságának, aki első pillanattól kezdve értékelte az Egyesület érdemeit, a hazatért gyermeket keblére ölelte és már az első erdélyi költségvetésben bőségesen gondoskodott támogatásunkról. Ezen támogatás most lehetővé teszi Egyletünk kibontakozását és kulturális programunk minden téren való megvalósítását. Azon helyzetbe jutottunk, hogy értékes pályadíjakat adhatunk, tudományos könyvek kiadásával foglalkozhatunk és végre, elérvult tárainkat is fejleszthetjük és e téren pótolhatjuk huszonnégy év mulasztásait.

Egyesületünkre e szerint új korszak következik, melyben a múltak tapasztalatai alapján fenn kívánjuk tartani önállóságunkat, de egyszersmind a legszorosabb összeköttetést is a Tudományegyetemmel, hogy válllvetve és karöltve dolgozzunk tovább a magyar kultúráért. Ezen közös munkára kérve Isten áldását, a közgyűlést megnyitom.